

מעשה יא מספר סיפורי מעשיות מאת רבי נחמן מברסלב מעשה מבן מלך ובן שפחה שנתחלפו

מעשה במלך אחד, שהיתה שפחה אחת בביתו, שהיתה משמשת את המלכה (ומסתמא מבשלת אינה רשאה לכנס אל המלך, אך היתה איזה שפחה משרתת קטנה במעלה) והגיע זמן לדתה של המלכה, וגם השפחה הנ"ל הגיע זמן לדתה באותו העת והלכה המילדת והחליפה הולדות למען תראה מה יצמח מזה ואיך יפל דבר והחליפה הולדות, והניחה בן המלך אצל השפחה ובן השפחה אצל המלכה.

ואחר-כך התחילו אלו הבנים להתגדל ובן המלך (הינו זה שנתגדל אצל המלך, כי היו סוברים, שהוא בן המלך) היו מגדלים אותו ממעלה למעלה, עד שהיה הולך וגדול והיה בריה גדולה, וגם אותו בן השפחה (הינו בן המלך באמת, אך נתגדל אצל השפחה כנ"ל) נתגדל בביתו, ושניהם היו לומדים יחד בחדר אחד וזה הבן מלך האמתי, שנקרא בן השפחה, היה טבעו נמשך לנמוס המלכות, אך שהיה נתגדל בבית העבד, ולהפך: בן השפחה, שנקרא בן המלך, היה טבעו נמשך לנמוס אחר שלא בנמוס המלך, אך שהיה נתגדל בבית המלך והיה מכרח להתנהג בנמוס המלכות, שהיו מגדלים אותו בנמוס זה.

והמילדת הנ"ל, מחמת שנשים דעתן קלות, הלכה וגלתה הסוד לאחד, איך שהחליפה הבנים, כנ"ל, וחברא חברא אית לה, עד שנתגלה הסוד מאחד לחברו, בדרך העולם, עד שהיו העולם מרננים בזה, איך שנתחלף הבן מלך, אבל אין רשאים לדבר מזה שלא יתגלה למלך, כי בודאי אין רשאים שידע המלך מזה, כי מה יעשה המלך בזה, כי אין תקנה לזה, כי אי-אפשר להאמין, אולי הוא שקר, ואיך אפשר לחזר ולהחליף? ועל בן בודאי אסור להם לגלות זאת למלך, רק העם היו מרננים ביניהם על זה.

ויהי היום, והלך אחד וגלה הסוד באזני הבן מלך, איך שאומרים עליו, שנתחלף כנ"ל, "אך אי-אפשר לך לחקר על זה, כי אין זה בבודף ואי-אפשר לך לחקר זאת כלל, אך הודעתי לך זאת, כי אולי יהיה קשר בנגד המלוכה, ויוכל הקשר להתחזק על-ידי-זה, כי יאמרו, שהם לוקחים לעצמם הבן מלך למלך, הינו אותו שאומרים עליו שהוא הבן מלך האמתי כנ"ל, על בן אתה צריך לחשב מחשבות על הבן הנ"ל להעבירו" (כל זה הוא דברי אותו האיש, שגלה הסוד לבן השפחה, הנקרא בן המלך).

והלך זה הבן מלך (הינו זה שנקרא בן מלך, והכלל: בכל מקום, שזכר כאן בן המלך סתם, הפונה על הנחלף, הינו שהוא באמת בן השפחה, רק שנקרא בן המלך, כי נתגדל אצל המלך כנ"ל וכן בן השפחה; במקום שזכר בן השפחה רק במקום שזכר בן המלך האמתי או בן השפחה האמתי, אז הפונה על האמת לאמתו) והתחיל לגרם רעות לאבי הבן הנ"ל (אשר באמת הוא אביו כנ"ל) ושם עינו להיות רובה בו רעות תמיד, והיה תמיד גורם לו רעות רעה אחר רעה, כדי שיכרח לעקר עם בנו וכל זמן שהיה המלך חי עדין, לא היה לו ממשלה כל-כך, אף-על-פי-כן היה גורם לו רעות ואחר-כך נזקן המלך ומת, ולקח הוא את המלוכה (הינו הבן השפחה שנתחלף ונקרא עתה בן מלך כנ"ל) ואז עשה רעות יותר לאבי הבן הנ"ל, רעה אחר רעה, והיה עושה

דרך ערמה, באפן שלא יבינו העולם, שהוא עושה לו רעות, כי אין זה נאה בפני ההמון, רק היה מעלים הדבר, וגרם לו רעות תמיד.

והבין אבי הבן הנ"ל, שהוא עושה לו רעות בשביל הענין הנ"ל, וענה ואמר לבנו (הינו בן המלך באמת, אך על-ידי החלופ נדמה, שהוא בנו) וספר לו כל הענין, ואמר לו, שיש לו רחמנות גדול עליו, כי ממה נפשך; אם אתה בני, בודאי יש לי רחמנות עליך; ואם אתה בן המלך באמת, בודאי הרחמנות גדול ביותר עליך, כי הוא רוצה להעביר אותך לגמרי, חס ושלום, על בן אתה מכרח לעקר מכאן והורע בעיניו הדבר מאד, אך המלך הנ"ל (דהינו זה שנעשה מלך תחת אביו, כי נדמה שהוא הבן מלך מחמת החלופ) היה רובה לו בכל פעם חצי רעותו, זה אחר זה, ונתישב הבן הנ"ל לעקר משם ונתן לו אביו ממון הרבה והלך לו.

וחרה לו הדבר מאד לבן הנ"ל (אשר הוא באמת בן המלך) על אשר נתגרש ממדינתו בחנם, כי הסתכל בעצמו: למה ועל מה מגיע לי זאת להתגרש? אם אני בן המלך, בודאי אינו מגיע לי זאת, ואם איני בן המלך, גם-כן אינו מגיע לי זאת להיות בורח בחנם, כי מה חטאי? והרע לו מאד, ומחמת זה לקח את עצמו אל השתיה, והלך לבית-הזונות, ורצה לבלות בזה את ימיו להשתכר ולילך בשרירות לבו מחמת שנתגרש בחנם.

והמלך הנ"ל תפס את המלוכה בחזקה, וכשהיה שומע, שיש איזה אנשים, שמרננים ומדברים מהחלופ הנ"ל, היה מענישם ונוקם בם מאד, ומלך בתקף ועז ויהי היום, ונסע המלך עם שריו לתפס חיות (שקורין נאולאויע) ובאו למקום נאה, ונהר מים לפני המקום ההוא ועמדו שם לנוח

ולטייל, והניח עצמו המלך לשכב, ובא על דעתו המעשה הנ"ל שעשה, שגרש את הבן הנ"ל בחנם, כי ממה נפשך: אם הוא בן המלך לא די שנתחלף? מדוע יהיה נתגרש מכאן? ואם אינו בן המלך גם-כן אין מגיע לו לגרשו, כי מה חטא? והיה המלך חושב בזה ומתחרט על החטא והעולה הגדולה הזאת שעשה, ולא ידע לתת עצה לנפשו מה לעשות בזה, ואי-אפשר לדבר מדבר בזה עם שום אדם להתייעץ עמו; ונתעצב בדאגה מאד, ואמר להשרים לשוב, כי מאחר שנפלה עליו דאגה, אין צריכין עוד לטייל, וחזרו לבייתם וכשחזר המלך לבייתו, בודאי היו לו כמה ענינים ועסקים, ונתעסק בעסקיו ועבר מדעתו ענין הנ"ל.

והבן הנ"ל, שנתגרש (אשר הוא בן המלך באמת) ועשה מה שעשה ובזבז מעותיו, פעם אחד יצא לבדו לטייל והניח לשכב, ובא לו על דעתו מה שעבר עליו, וחשב מה זאת עשה אלקים לי: אם אני הבן מלך בודאי אינו ראוי לי זאת, ואם איני בן המלך גם-כן אינו מגיע לי זאת, להיות בורח ומגרש ונתישב בדעתו: אדרבא, אם-כן, שהשם יתברך יכול לעשות כזאת, להחליף את בן המלך ושיעבר עליו כנ"ל, אם-כן היתכן מה שעשיתי? וכי כך היה ראוי לי להתנהג כמו שעשיתי? והתחיל להצטער ולהתחרט מאד על המעשים רעים שעשה, ואחר-כך חזר למקומו וחזר אל השכרות, אך מחמת שכבר התחיל להתחרט, היה מבלבב אותו המחשבות של חרטה ותשובה בכל פעם.

פעם אחת הניח עצמו לשכב וחלם לו, איך שבמקום פלוני יש יריד ביום פלוני, שילך לשם ומה שיוזמן לו בראשונה איזה עבדות להשתכר-יעשה אותו העבדות, אף אם אינו לפי כבודו והקנין והחלום הזה נכנס לו מאד במחשבתו כי לפעמים עובר הדבר תכף מן המחשבה, אך דבר החלום הזה נכנס הרבה במחשבתו אף-על-פי-כן

הִיָּה קִשָּׁה בְּעֵינָיו לַעֲשׂוֹת זֹאת, וְהֵלֵךְ יוֹתֵר אֶל הַשְּׂתִיָּה וְחָלַם לוֹ יוֹתֵר הַחֲלוֹם הַנִּלְוֵה בְּמֵה פְּעָמִים, וּבִלְבָּל אוֹתוֹ מְאֹד.

פַּעַם אַחַת הָיוּ אוֹמְרִים לוֹ בְּחֲלוֹם: אִם אַתָּה רוֹצֵה לְחוּס עַל עֲצֻמָּךְ–תַּעֲשֶׂה כֵּן! וְהִכְרַח לְקַיֵּם אֶת הַחֲלוֹם וְהֵלֵךְ וְנָתַן מוֹתֵר הַמְּעוֹת שֶׁהָיָה לוֹ עַדִּין עַל הָאֲכֻסְנִיָּא, גַּם הַמְּלַבּוּשִׁים חֲשׂוּבִים שֶׁהָיָה לוֹ הַנִּיחַ גַּם–כֵּן עַל הָאֲכֻסְנִיָּא וְהוּא לְקַח לַעֲצֻמוֹ מְלַבּוּשׁ פְּשוּט שֶׁל סוֹחְרִים, כְּגוֹן (אֶפִּינְטִשֶׁע) וּמְלַבּוּשׁ עֲלִיזוֹן וְנִסְעָה עַל הַיָּרִיד וּבָא לְשָׁם.

וְהַשְּׂבִים וְהֵלֵךְ עַל הַיָּרִיד וּפָגַע בּוֹ סוֹחֵר אֶחָד, וְאָמַר לוֹ: רְצוֹנָךְ לְהַשְׁתַּכֵּר בְּאִיזָה עֲבֹדוֹת? הַשִּׁיב לוֹ הֵן אָמַר לוֹ: אֲנִי צָרִיךְ לְהוֹלִיךְ בְּהֵמוֹת, תִּשְׁפִּיר עֲצֻמָּךְ אֲצִלִּי? וְהוּא לֹא הָיָה לוֹ פְּנָאִי לִישֵׁב אֶת עֲצֻמוֹ בְּזֹה, מִחֲמַת הַחֲלוֹם הַנִּלְוֵה וְעָנָה וְאָמַר תַּכְּף הֵן! וְהַסּוֹחֵר שָׁכְרוּ תַּכְּף וְתַכְּף הַתְּחִיל לְשַׁמֵּשׂ עִמּוֹ וּלְצוּוֹת עָלָיו, בְּדֶרֶךְ הָאֲדוּן עַל מְשָׁרְתָיו וְהוּא הַתְּחִיל לְהַסְתַּבֵּל בְּעֲצֻמוֹ: מַה עֲשֶׂה?! כִּי בּוֹדָאִי אֵין רְאוּי לוֹ עֲבֹדוֹת כְּזֹה, כִּי הוּא אִישׁ רַךְ, וְעַתָּה יִצְטָרֵךְ לְהוֹלִיךְ בְּהֵמוֹת וְיִכְרַח לִילֵךְ רִגְלִי אֲצֵל הַבְּהֵמוֹת אִךְ אֵי אֶפְשָׁר לְהַתְּחַרֵּט וְהַסּוֹחֵר מְצִוָּה עָלָיו בְּדֶרֶךְ הָאֲדוּן וְשָׁאַל אֶת הַסּוֹחֵר: אִיךְ אֵלֶיךָ לְבִדִּי עִם הַבְּהֵמוֹת? הַשִּׁיב לוֹ: יֵשׁ עוֹד רוּעִים מוֹלִיכֵי בְּהֵמוֹת שְׁלִי, וְתֵלֵךְ עִמָּם וְנָתַן לוֹ לִידוֹ אִיזָה בְּהֵמוֹת שְׂיֹלִיכִים, וְהוֹלִיכִים חוּץ לְעִיר וְשָׁם נִתְקַבְּצוּ יַחַד שְׁאָר הַרוּעִים הַמוֹלִיכִים הַבְּהֵמוֹת, וְהִלְכוּ יַחַד וְהוֹלִיךְ אֶת הַבְּהֵמוֹת וְהַסּוֹחֵר הָיָה רוֹכֵב עַל סוּס, וְהֵלֵךְ אֲצֵלָם וְהַסּוֹחֵר הָיָה רוֹכֵב בְּאֲכֻזְרִיּוֹת וּכְנָגְדוֹ הָיָה בְּאֲכֻזְרִיּוֹת, יוֹתֵר מְאֹד וְהוּא הָיָה מִתְּפַחַד מְאֹד מְאֹד מִן הַסּוֹחֵר, מִחֲמַת שֶׁרָאָהוּ בְּאֲכֻזְרִיּוֹת גְּדוֹל כְּנָגְדוֹ, וְהָיָה מִתְּיָרָא פֶּן יִכָּה אוֹתוֹ הַכָּאָה אַחַת בְּמִקְלוֹ וְיָמוֹת תַּכְּף (הֵינּוּ כִּי מֵרֵב דִּקּוּתוֹ כִּי הָיָה אִישׁ רַךְ מְאֹד עַל כֵּן נִדְמָה לוֹ כֵּל זֶה). וְהָיָה הוֹלֵךְ עִם הַבְּהֵמוֹת וְהַסּוֹחֵר אֲצֵלָם וּבָאוּ לְאִיזָה מְקוֹם, וְלִקְחוּ הַשֶּׁק שְׂמָנָה בּוֹ הִלְחִים שֶׁל הַרוּעִים, וְנָתַן לָהֶם (הַסּוֹחֵר) לְאָכַל וְנָתַנוּ לוֹ גַּם–כֵּן מִלְחָם זֶה, וְאָכַל.

אַחֵר–כֵּן הָיוּ הוֹלְכִים אֲצֵל יַעֲרָב עַב מְאֹד (הֵינּוּ שֶׁהָאֵילָנוֹת הֵם רְצוּפִים וְתַכּוּפִים מְאֹד זֶה אֲצֵל זֶה) וְהִלְכוּ וְתַעֲבוּ שְׁתֵּי בְּהֵמוֹת מִהַבְּהֵמוֹת שֶׁל זֶה הַבֵּן שְׁנַעֲשֶׂה רוּעָה אֲצֵל הַסּוֹחֵר כֵּן! וְצִעַק עָלָיו הַסּוֹחֵר, וְהֵלֵךְ אַחֲרֵיהֶם לְתַפְסָם, וְהֵם בְּרַחוּ יוֹתֵר וְרָדְף אַחֲרֵיהֶם וּמִחֲמַת שֶׁהִיעֵר הָיָה רְצוּף וְעָב, תַּכְּף כְּשֶׁנִּכְנַס לְתוֹךְ הִיעֵר לֹא רָאוּ זֶה אֶת זֶה, וְנִתְעַלְמוּ מֵעֵינֵי הַחֲבָרִים שֶׁלּוֹ מֵיָד, וְהוּא הָיָה הוֹלֵךְ וְרָדְף אַחֲרֵי הַבְּהֵמוֹת, וְהֵם בּוֹרְחִים, וְרָדְף אַחֲרֵיהֶם הִרְבָּה עַד שֶׁבָּא לְתוֹךְ עֵבִי הִיעֵר. וְנִתְיָשַׁב: בֵּין כֵּן וּבֵין כֵּן אָמוֹת כִּי אִם אֲשׁוּב בְּלִי הַבְּהֵמוֹת–אָמוֹת עַל יְדֵי הַסּוֹחֵר כִּי הָיָה נִדְמָה לוֹ, מִחֲמַת פְּחַד שֶׁהָיָה לוֹ מִן הַסּוֹחֵר, שְׂמִימִת אוֹתוֹ כְּשֶׁיָּשׁוּב בְּלִי הַבְּהֵמוֹת וְאִם אֶהְיָה כְּאֵן–גַּם כֵּן אָמוֹת עַל יְדֵי חַיּוֹת שְׂבִיעֵר וְלָמָּה לִי לָשׁוּב אֶל הַסּוֹחֵר? כִּי אִיךְ אוֹכֵל לְבוֹא אֵלָיו בְּלִי הַבְּהֵמוֹת, כִּי הָיָה לוֹ פְּחַד גְּדוֹל מִמֶּנּוּ. וְהֵלֵךְ וְרָדְף יוֹתֵר אַחֲרֵי הַבְּהֵמוֹת, וְהֵם בּוֹרְחִים.

בְּתוֹךְ כֵּן נַעֲשֶׂה לִילָה וְדָבָר כְּזֶה עַדִּין לֹא עָבַר עָלָיו, שִׁיִּצְטָרֵךְ לָלוֹן יְחִידִי בְּלִילָה בְּתוֹךְ עֵבִי הִיעֵר כְּזֶה וְשָׁמַע קוֹל נְהִמַת חַיּוֹת שְׂהוּמִים כְּדָרְכָם וְנִתְיָשַׁב בְּדַעְתּוֹ, וְעָלָה עַל אִיזָה אֵילָן וְלָן שָׁם וְשָׁמַע קוֹל חַיּוֹת שְׂשׂוֹאֲגִים כְּדָרְכָם. בְּבִקְרָה הַסְתַּבֵּל, וְרָאָה וְהִנֵּה הַבְּהֵמוֹת עוֹמְדִים סְמוּכִים אֲצֵלָו. וְיָרַד מִן הָאֵילָן וְהֵלֵךְ לְתַפְסָם, וּבְרַחוּ לְהֵלֵךְ וְהֵלֵךְ אַחֲרֵיהֶם יוֹתֵר, וּבְרַחוּ יוֹתֵר. וְהָיוּ הַבְּהֵמוֹת מוֹצְאִים שָׁם אִיזָה עֲשָׂבִים וְעָמְדוֹ לְרַעוֹת וְלְאָכַל וְהָיָה הוֹלֵךְ לְתַפְסָם, וּבְרַחוּ. וְכֵן הָיָה הוֹלֵךְ אַחֲרֵיהֶם וְהֵם בּוֹרְחִים, הוֹלֵךְ אַחֲרֵיהֶם וְהֵם בּוֹרְחִים, עַד שֶׁבָּא בְּתוֹךְ עֵבִי הִיעֵר מְאֹד, שֶׁהָיָה שָׁם חַיּוֹת שְׂאִינָם מִתְּיָרָאִים מְאֹדָם כְּלָל, כִּי הֵם רְחוּקִים מִן הַיָּשׁוּב.

ושוב נעשה לילה ושמע קול נהמת החיות ונתירא מאד. וירא והנה עומד שם אילן גדול מאד מאד ועלה על אותו האילן. בבואו על האילן, וירא והנה שוכב שם בן אדם. ונתירא, אף אף על פי כן היה לו לנחמה-מאחר שמצא כאן בן אדם. ושאלו זה את זה: "מי אתה?", "בן אדם". "מי אתה?", "בן אדם". "מאין באת לכאן?", ולא היה רצונו לספר לו מה שעבר עליו, והשיב לו: "על ידי הבהמות. שהייתי רועה בהמות, ותעו שתי בהמות לכאן, ועל ידי זה באתי לכאן", פנ"ל. ושאל הוא את האדם שמצא שם על האילן: "מאין באת אתה לכאן?" השיב לו: "אני באתי לכאן על ידי הסוס. שהייתי רוכב על הסוס, ועמדתי לפוש, והלך הסוס ותעה בתוך היער והייתי רודף אחריו לתפוס- והוא ברח יותר, עד שבאתי לכאן". ונתחברו שם יחד, שיהיה להם צותא חדא, ודברו ביניהם, שאפלו בשיבואו לישוב, יהיו גם-כן ביחד בצותא חדא.

ולנו שם שניהם ושמעו קול נהמת החיות שהומים ושואגים מאד לפנות בקר שמע קול חוכא וצחוק גדולה מאד מאד, על פני כל היער, שהיתה מתפשטת קול החוכא על כל היער, כי היתה חוכא גדולה מאד מאד, עד שהיה האילן מזדעזע ומתנענע מן הקול והוא נתבהל ונתפחד מאד מאד מזה ואמר לו השני: (הינו זה האדם שמצא שם על האילן ששכב שם מקדם) "שוב אין אני מתפחד כלל מזה כי כבר אני לן כאן זה כמה לילות, ובכל לילה סמוך אל היום נשמע קול החוכא הזה, עד שכל האילנות רועשים ומזדעזעים". ונתבהל מאד ואמר לחברו: "הדבר נראה שזהו מקום הידועים (השדים) כי בישוב לא נשמע קול חוכא כזה כי מי שמע קול חוכא על כל העולם?". ואחר-כך נעשה תקף יום והסתכלו, ויראו והנה הבהמות של זה עומדים, וגם הסוס של זה עומד וירדו, והתחילו לרדף זה אחר הבהמות, וזה אחר הסוס והבהמות היו בורחים להלן יותר, והוא רודף וכו' פנ"ל וכן השני רדף אחר הסוס והסוס בורח, עד שנתרחקו ונתעו זה מזה. בתוך כך מצא שק עם לחם וזה חשוב בודאי מאד מאד במדבר ולקח השק על כתפו, והלך אחרי הבהמות.

בתוך כך פגע באדם אחד ונתבהל מתחלה אף אף-על-פי-כן היה לו לנחמה קצת, מאחר שמצא כאן אדם ושאל אותו האדם: "איך באת לכאן?" חזר הוא ושאל את האדם הזה: "איך באת אתה לכאן?" השיב לו: "אני, אבותי ואבות אבותי נתגדלו כאן אף אתה-איך באת לכאן, כי לכאן לא יבוא כלל שום אדם מן הישוב" ונתבהל, כי הבין שאין זה אדם כלל מאחר שאומר שאבות אבותיו נתגדלו כאן, ואדם מן הישוב אינו בא לכאן על פן הבין שבודאי אין זה אדם כלל אף אף-על-פי-כן לא עשה לו כלל וקרבו (הינו שזה האדם היער לא עשה שום רעה לזה שהלך אחרי הבהמות, שהוא בן המלך האמת שנחלף פנ"ל) ואמר לו: (הינו אדם היער לבן המלך האמת) "מה אתה עושה כאן?" השיב לו שהוא רודף אחר הבהמות פנ"ל. אמר לו האדם הנ"ל: "חדל לך לרדף אחרי העונות! כי אין זה בהמות כלל, רק העונות שלך הם מוליכים אותך כך. די לך, כבר קבלת את שלך, הינו הענש שלך כבר קבלת, ועתה חדל לך מלרדפם עוד בוא עמי ותבוא למה שיאות לך".

והלך עמו ונתירא לדבר עמו ולשאלו כי אדם כזה-פן יפתח פיו ויבלענו (הינו שזה הבן המלך האמת הלך עם האדם היער הזה, והיה מתירא לדבר עמו ולשאל אותו דבר, פן יפתח פיו ויבלענו כי הבין שאין זה אדם כלל) והלך אחריו. בתוך כך פגע את חברו שרדף אחר הסוס פנ"ל ותכף כשראהו רמו לו: תדע, שאין זה אדם כלל, ולא

תשא ותתן עמו כלל פי אין זה אדם כלל! והלך מיד ולחש לו באזניו כל זה שאין זה אדם כלל, וכו' כנ"ל.

והסתכל חבירו, (היגו האדם של הסוס) וירא והנה שק עם לחם על כתפו והתחיל להתחנן לו: "אחי! זה כמה ימים שלא אכלתי, תן לי לחם". השיב לו: "פאן במדבר אין מועיל שום דבר, פי חיי קודמין ואני צריך הלחם בשבילי". והתחיל להתחנן לו ולבקשו מאד: "אתן לך מה שאתן" (אף בודאי אין מועיל שום מזה ומתן בעד לחם במדבר). השיב לו: "מה תתן לי, כי מה תוכל לתת לי בעד לחם במדבר?". השיב לו: (היגו זה שבקש הלחם, שהוא האדם של הסוס, השיב לאדם של הבהמות, שהוא בן המלך האמת) "אתן לך כל עצמי, שאמכר את עצמי לך בעד לחם". ונתישב: (היגו האדם של הבהמות נתישב בעצמו) "לקנות אדם, פדאי לתן לו לחם!". וקנה אותו לעבד עולם, ונשבע לו בשבועות שיהיה לו עבד עולם גם כשיבואו לישוב, והוא יתן לו לחם דהיגו, שיאכלו יחד מן השק עד שיכלה הלחם.

והלכו יחד אחרי האדם היער הנ"ל וזה העבד הולך אחריו (היגו זה האדם של הסוס שנמכר לעבד להאדם של הבהמות, הלך אחריו אחרי האדם של הבהמות ושניהם הלכו אחרי אדם היער), ועל ידי זה הקל עליו קצת, כשהיה צריך להגביה איזה דבר או איזה ענין אחר היה מצוה על עבדו (היגו על זה האדם של הסוס שנמכר לו לעבד) שיגביה לו ושיעשה לו חפצו. והלכו יחד אחרי אדם היער הנ"ל, ובאו למקום שהיו שם נחשים ועקרבים, ונתפחד מאד. ומחמת הפחד שאל את האדם היער: "איך נעבר כאן?" השיב לו: "הלא גם זה יפלא, (אלא מאי) איך תפנס ותבוא לביתינו?" והראוהו את ביתו שעומד באויר, "ואיך תכנס בביתינו?" והלכו עם האדם היער הנ"ל, והעביר אותם בשלום והכניסם לביתו והאכילם והשקם והלך לו.

וזה (היגו בן המלך האמת שהוא האדם של הבהמות) היה משמש עם עבדו הנ"ל בכל אשר היה צריך. וחרה להעבד מאד, על אשר נמכר לעבד בשביל שעה אחת שהיה צריך לחם לאכול, כי עתה יש להם מה לאכל ורק בשביל שעה אחת-יהיה עבד עולם. והיה מתאנח וגונח: "איך באתי למדה כזו, להיות עבד". שאל לו: (היגו בן המלך האמת שהוא האדון שלו שאל אותו) "ובאיזה גדלה היית, שאתה מתאנח על שבאת למדה זו?". השיב לו וספר לו, איך שהוא היה מלך, והיו מרננים עליו שנחלף וכו' כנ"ל (פי באמת זה האדם של הסוס-הוא הוא המלך הנ"ל אשר באמת הוא בן השפחה כנ"ל) וגרש את חברו כנ"ל. ופעם אחת בא על דעתו שלא טוב עשה ונתחרט וכו' והיו באים עליו חרטות תמיד על המעשה הרעה והעולה הגדולה שעשה נגד חברו. פעם אחת חלם לו, שהתקון שלו הוא, שישליך את המלוכה, וילך למקום שעיניו ישאו אותו, ובזה יתקן חטאו. ולא רצה לעשות כזאת, אף היו מבלבלין אותו תמיד חלומות הללו, שיעשה כנ"ל, עד שנגמר בדעתו, שיעשה כן. והשליך את המלוכה, והלך באשר הלך, עד שבא לכאן, ועתה יהיה עבד? וזה שמע את כל זה ושתק (היגו זה הבן מלך האמת, שהוא האדם של הבהמות, שמע כל זה שספר לו האדם של הסוס, שהוא עבדו ושתק) ואמר: אראה ואתישב איך לנהוג עם זה.

בלילה בא האדם היער הנ"ל ונתן להם לאכל ולשתות, ולנו שם. לפנות בקר שמעו קול החוכא הגדולה מאד כנ"ל, עד שבכל האילנות היו רועשים ומודעזעים כנ"ל. והסיתו (היגו העבד הסית את בן המלך האמת, שהוא אדונו) לשאל את אדם היער מה זאת, ושאלו: "מה קול החוכא הגדולה הזאת סמוך לבקר?" השיב לו: "והו חוכא,

שהיום שוחק מן הלילה, שהלילה שואלת את היום: "מדוע בשאתה בא, אין לי שם ואזי היום שוחק ועושה חוכא גדולה. ואחר-כך נעשה יום; וזהו קול החוכא הנ"ל". ונפלא בעיניו, כי זהו ענין פלא, שהיום שוחק מן הלילה.

בבקר חזר האדם היער והלך לו, והם היו אוכלים ושותים שם. בלילה חזר ובא, ואכלו ושתו ולנו. בלילה שמעו קול החיות, שכלם שואגים והומים בקולות משנות, שכל החיות והעופות כלם נתנו בקולם: האריה היה שואג, והלביא הומה בקול אחר, והעופות מצפצפים ומקשקשים בקולם, וכן כלם הומים בקולות. ובתחלה נודעו מאד, ולא הטו אונם אל הקול מחמת הפחד, אחר-כך הטו אונם ושמעו, שהוא קול נגינה וזמרה נפלאה ונוראה מאד, והטו אונם יותר ושמעו שהוא קול זמרה ונגינה נפלא מאד מאד, שהוא תענוג נפלא ועצום מאד לשמע זאת, שכל התענוגים של העולם כלם כאין, ואינם נחשבים, ובטלים לגמרי נגד התענוג הנפלא הזה של הנגינה הזאת. ודברו ביניהם, שישארו כאן, כי יש להם לאכל ולשתות, ומתענוגים בתענוג נפלא כזה, שכל מיני תענוגים בטלים כנגד זה.

והסית העבד את האדון (הינו בן המלך האמת) לשאל אותו (את אדם היער) מה זאת, ושאלו, השיב לו: "שזהו איך שהחמה עושה מלבוש להלבנה, ואמרו כל החיות של היער: היות שהלבנה עושה להם טובות גדולות, כי עקר ממשלתם הוא בלילה, כי לפעמים הם צריכין לכנס בישוב, וביום אין יכולים, ועקר ממשלתם בלילה, והלבנה עושה להם טובה כזו, שמאירה להם, על בן הספימו שיעשו נגון חדש לכבוד הלבנה, וזהו קול הנגינה שאתם שומעים (דהינו שכל החיות והעופות מנגנים נגון חדש לכבוד הלבנה, שקבלה מלבוש מן החמה)". וכששמעו שזהו נגון, הטו אונם יותר ושמעו שהוא נגון נפלא ונעים מאד מאד. ואמר להם האדם היער הנ"ל: "מה זה חדוש אצלכם הלא יש אצלי כלי, שקבלתי מאבותי, שהם ירשו מאבות אבותיהם, שהכלי עשויה עם עלים וצבעונים כאלו, שכשמניחים הכלי הזאת על איזה בהמה או עוף, אזי תכף מתחיל לנגן הנגון הזה". אחר-כך חזר ונעשה החוכא הנ"ל, ונעשה יום והלך לו האדם היער הנ"ל, והוא (הינו בן המלך האמת) הלך לחפש אחר הכלי הנ"ל וחפש בכל אותו החדר ולא מצא, ולהלן יותר היה מתירא לילה.

והם, הינו האדון (שהוא בן המלך האמת) והעבד (שהוא בן השפחה באמת, שהיה מתחלה מלך כנ"ל), היו מתיראים לומר לאדם היער הנ"ל שיוליכם לישוב; אחר-כך בא אדם היער הנ"ל ואמר להם, שיוליכם לישוב, והוליך אותם לישוב, ולקח את הכלי הנ"ל ונתנה לבן המלך האמתי, ואמר לו: "הכלי אני נותן לך, ועם האדם הזה (הינו העבד שלו, שהוא בן השפחה באמת, שהיה מלך תחלה מחמת החלון, כנ"ל) תדע איך להתנהג עמו".

ושאלו אותו: להיכן נלך? אמר להם, שישאלו וידרשו אחר המדינה, שנקראת בשם הזה: המדינה טפשית והמלך חכם (דאס ניירישע לאנד און דער קלוגיר מלכות-בזה הלשון ספר רבנו, נרו יאיר) שאלו אותו: להיכן ולאיזה צד נתחיל לשאל אחר המדינה הזאת? הראה להם בידו לצד פלוני (כמראה באצבע) ואמר האדם היער להבן מלך האמתי: "לך לשם, אל המדינה הנ"ל, ושם תבוא אל הגדלה שלך".

והלכו להם והיו הולכים בדרךם, והיו מתאונים מאד למצא איזה חיה או בהמה לנסות את הכלי הנ"ל אם תוכל לנגן כנ"ל, אך עדין לא היו רואים שום מין חיה.

אחר-כך באו יותר לישוב ומצאו איזה בהמה, והניחו הכלי עליה והתחילה לנגן כנ"ל. והיו הולכים ובאים, עד שבאו אל המדינה הנ"ל ואותה המדינה היה חומה סביב לה, ואין נכנסין אליה כי אם בשער אחד, וצריכים לסבב כמה פרסאות, עד שבאין אל השער לכנס אל המדינה; והלכו וסבבו, עד שבאו אל השער. בבואם אל השער, לא רצו להניח אותם לכנס, היות שהמלך של המדינה מת, ונשאר הבן מלך, והניח המלך צואה; באשר שעד עכשו היו קוראין את המדינה (דאס ניירישע לאנד און דער קלוגיר מלכות) ומדינה טפשית ומלך חכם, עכשו יהא קוראין אותה להפך (דאס קלוגע לאנד און דער ניירישער מלכות) ומדינה חכמה ומלך טיפש, ומי שיחגר מתניו לזה, שיחזר השם לקדמותו, דהינו שיהיו חוזרים וקוראים את המדינה בשם הראשון, דהינו מדינה טפשית ומלך חכם הוא יהיה מלך. על כן אין מניחין שום אדם לכנס אל המדינה, כי אם מי שיחגר מתניו לזה; על כן לא רצו להניח אותו לכנס, ואמרו לו: "האתה יכול לחגר מתניך לזה, להחזיר אל המדינה השם הראשון?". ובודאי אי אפשר להכניס עצמו לדבר כזה, ולא יכלו לכנס. והסיתו העבד הנ"ל, שיחזרו לביתם, אף הוא לא רצה לחזר מחמת שהאדם היער אמר לו שילך למדינה זו, ושם יבוא לגדלה שלו.

בתוך כך בא לשם עוד אדם אחד שהיה רוכב על סוס, ורצה לכנס, ולא הניחו אותו גם-כן לכנס מחמת הנ"ל. בתוך כך ראה שעומד הסוס של אותו האדם, ולקח הכלי הנ"ל והניחה על הסוס והתחיל לנגן הנגון הנפלא מאד כנ"ל. ובקש מאד האדם של הסוס, שימכר לו הכלי הזאת, ולא רצה למכרה. והשיב לו: "מה תוכל לתן לי בעד כלי נפלאה כזו?". אמר לו האדם של הסוס הנ"ל: "מה תוכל לפעל עם הכלי הזאת? (הלא הוא רק) שתעשה עמה קומדיה ומשחק והצגה, ותקבל דינר, אבל אני יודע דבר, שהוא טוב יותר מהכלי שלך, דהינו שאני יודע דבר, שקבלתי מאבות אבותי, להיות מבין דבר מתוך דבר, הינו שאני יודע דבר כזה, שקבלתי מאבות-אבותי שיכולים להיות על ידי הקבלה הנ"ל, שיש לי, להבין דבר מתוך דבר. ועדין לא גליתי זאת לשום אדם בעולם, בכך אני אלמד אותך הדבר הזה, ואתה תתן לי הכלי הזאת הנ"ל". ונתישב (הבן מלך האמת, שהיה לו הכלי הזאת כנ"ל), שבאמת הוא דבר נפלא להיות מבין דבר מתוך דבר, ונתן לו הכלי הנ"ל, והוא (הינו האדם של הסוס הנ"ל) הלך ולמדו הדבר הנ"ל להיות מבין דבר מתוך דבר.

והבן מלך האמת, מאחר שנעשה מבין דבר מתוך דבר, היה הולך שם אצל שער המדינה הנ"ל, והבין, שהוא באפשר שיחגר מתניו לזה להחזיר להמדינה שם הראשון, כי כבר נעשה מבין דבר מתוך דבר, על כן הבין שהוא באפשר אף-על-פי שעדין אינו יודע איך ומה, איך יוכל לעשות זאת, אף-על-פי-כן, מאחר שנעשה מבין דבר מתוך דבר, על כן הבין, שהוא באפשר ונתישב, שיצוה להניח אותו לכנס, והוא יכניס עצמו לזה (הינו להחזיר להמדינה שם הראשון) ומה יפסיד בזה? ואמר (לאותן האנשים, שלא רצו להניח לכנס שם שום אדם, כי אם מי שיחגר מתניו לענין הנ"ל), שיניחו אותו לכנס, והוא יחגר מתניו לענין הנ"ל להחזיר אל המדינה שם הראשון והניחו אותו לכנס.

והודיעו אל השרים, שנמצא איש כזה, שרוצה לחגר מתניו לזה להחזיר להמדינה שם הראשון והביאיהו אל השרים של המדינה, ואמרו לו השרים: "תדע, שגם אנחנו אין אנו טפשים, חס ושלום, רק שהמלך שהיה, היה חכם גדול מפלג מאד, אשר

כַּנְגְדוֹ הֵינּוּ כְּלָנוּ נִחְשָׁבִים טַפְשִׁים, וְעַל כֵּן הֵיְתָה הַמְדִינָה נִקְרָאת מְדִינָה טַפְשִׁית וּמְלֶךְ חָכֵם וְאַחֲרֶיךָ נִפְטָר הַמְלֶךְ הַנְּ"ל, וְנִשְׁאָר הַבֵּן מְלֶךְ; וְגַם הוּא חָכֵם, אֲבָל כְּנִגְדּוֹ אֵינוֹ חָכֵם כְּלָל, עַל כֵּן נִקְרָאת הַמְדִינָה (עַכְשָׁיו) לְהַפְּךָ: מְדִינָה חֲכָמָה וּמְלֶךְ טַפֵּשׁ וְהַנִּיחַ הַמְלֶךְ צִוְּיָהּ, שְׁמִי שְׁיִמְצָא חָכֵם כְּזֶה, שְׂיוּכַל לְהַחְזִיר לְהַמְדִינָה שֵׁם הָרֵאשׁוֹן הוּא יִהְיֶה מְלֶךְ; וְצִוְּיָהּ לִבְנוֹ, שְׁבְשִׁימְצָא אִישׁ כְּזֶה יִסְתַּלֵּק הוּא מִן הַמְּלוּכָה, וְאוֹתוֹ הָאִישׁ יִהְיֶה נֶעֱשֶׂה מְלֶךְ, הֵינּוּ כְּשִׁימְצָא חָכֵם כְּזֶה, שְׂיִהְיֶה מִפְּלֵג בְּחֲכָמָה מְאֹד מְאֹד, עַד שְׁכַנְגְדוֹ יִהְיוּ כָּלֵם טַפְשִׁים, הוּא יִהְיֶה מְלֶךְ, כִּי זֶה הָאִישׁ יִכּוֹל לְהַחְזִיר לְהַמְדִינָה שֵׁם הָרֵאשׁוֹן, כִּי יִהְיוּ חוֹזְרִים וְקוֹרִין אוֹתָהּ מְדִינָה טַפְשִׁית וּמְלֶךְ חָכֵם, כִּי הֵם כָּלֵם טַפְשִׁים כְּנִגְדּוֹ, עַל כֵּן תִּדְעֵהוּ לְאִיזָה דְבַר אֶתָּה מְכַנִּים עֲצֻמָּךְ" (כָּל זֶה אָמְרוּ לוֹ הַשָּׂרִים הַנְּ"ל).

וְאָמְרוּ לוֹ (הֵינּוּ גַם-בֵּן הַשָּׂרִים הַנְּ"ל, כִּי כָּל זֶה הוּא הַמְּשֶׁךְ דְּבַרְיָהֶם): "הַנְּסִיּוֹן יִהְיֶה, אִם אֶתָּה חָכֵם כְּזֶה: הֵינּוּ שְׂיִישׁ כָּאֵן גֵּן, שְׁנִשְׁאָר מִן הַמְּלֶךְ שְׁהִיָּה, שְׁהוּא הִיָּה חָכֵם גְּדוֹל מְאֹד; וְהֵגֵן הוּא נִפְלָא מְאֹד מְאֹד, שְׁגִדְלִים בּוֹ כְּלִי מִתְּכוּת כְּלִי כֶּסֶף וְכְלִי זָהָב וְהוּא נִפְלָא וְנוֹרָא מְאֹד, אֶךְ אִי-אֶפְשָׁר לִכְנֹס בּוֹ, כִּי כְּשִׁנְכָנְסוּ בּוֹ אָדָם, אֲזִי תִכְף מִתְּחִילִין שֵׁם לְרִדְפוֹ, וְרוֹדְפִין אוֹתוֹ, וְהוּא צוֹעֵק, וְהוּא אֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל וְאֵינוֹ רוֹאֶה מִי רוֹדֵף אוֹתוֹ, וְכִּי הֵם רוֹדְפִין אוֹתוֹ, עַד שְׁמִבְרִיחִין אוֹתוֹ מִן הֵגֵן עַל כֵּן נִרְאֶה אִם אֶתָּה חָכֵם, אִם תּוּכַל לִכְנֹס אֶל הֵגֵן הַזֶּה". וְשָׂאֵל אִם מִפִּי אֵת הָאָדָם הַנְּכַנְסוּ; אָמְרוּ לוֹ, שְׁהַעֲקֵר שְׂרוֹדְפִין אוֹתוֹ, וְהוּא אֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל מִי וּמִי רוֹדֵף אוֹתוֹ, וּבוֹרַח בְּבִהְלָה גְּדוּלָּה מְאֹד, כִּי כֵן סִפְרוּ לָהֶם בְּנֵי אָדָם שְׁנִכְנְסוּ לְשֵׁם.

וְהִלֵּךְ אֶל הֵגֵן (הֵינּוּ זֶה הַבֵּן מְלֶךְ הָאֲמֵת), וְרָאָה שְׂיִישׁ לוֹ חוֹמָה סָבִיב, וְהַשְּׁעַר פְּתוּחַ, וְאֵין שֵׁם שׁוֹמְרִים, כִּי בּוֹדְאֵי אֵין צְרִיכִים שׁוֹמְרִים לְזֶה הֵגֵן וְהִיָּה הוֹלֵךְ אֶצֶל הֵגֵן, וְהִסְתַּכַּל וְרָאָה, שְׁעוֹמֵד שֵׁם אֶצֶל הֵגֵן אָדָם, הֵינּוּ שְׁהִיָּה מְצִיר שֵׁם אָדָם וְהִסְתַּכַּל וְרָאָה, שְׁלִמְעֵלָה, מֵעַל הָאָדָם, יֵשׁ דָּף, (שְׁקוֹרִין טַאבְּלִיצֵעַ) וְלִחוֹן, וְכַתּוּב שֵׁם, שְׁזֶה הָאָדָם הִיָּה מְלֶךְ לִפְנֵי כְּמָה מְאֹת שָׁנִים, וּבִימֵי הַמְּלֶךְ הַזֶּה הִיָּה שְׁלוֹם, כִּי עַד אוֹתוֹ הַמְּלֶךְ הִיָּה מְלַחְמוֹת, וְכֵן אַחֲרָיו הִיָּה מְלַחְמוֹת, וּבִימֵי הַמְּלֶךְ הַזֶּה הִיָּה שְׁלוֹם.

וְהַתְּבוּנָה מְאֹד שְׁכַבֵּר נֶעֱשֶׂה מִכֵּין דְּבַר מִתּוֹף דְּבַר, כְּנִ"ל, שְׁהַכַּל תְּלוּי כְּזֶה. הָאָדָם; שְׁכַנְגְדוֹ לֵגֵן וְרוֹדְפִין אוֹתוֹ אֵין צְרִיכִין לְבַרַח כְּלָל, רַק לְעַמֵּד עֲצֻמוֹ אֶצֶל הָאָדָם, וְעַל יְדֵי זֶה יִנְצֵל וְיִוֹתֵר מִזֶּה: שְׁאֵם יִקְחוּ אֶת הָאָדָם הַזֶּה וְיַעֲמִידוּ אוֹתוֹ לִפְנֵים בְּתוֹף הֵגֵן הַזֶּה, אֲזִי יוּכַל כָּל אָדָם לִכְנֹס בְּשְׁלוֹם אֶל הֵגֵן הַזֶּה (כָּל זֶה הֵבִין זֶה הַבֵּן מְלֶךְ הָאֲמֵת עַל יְדֵי שְׁהִיָּה מִכֵּין דְּבַר מִתּוֹף דְּבַר, כְּנִ"ל) וְהִלֵּךְ וְנִכְנַס אֶל הֵגֵן; וְתִכְף כְּשֶׁהִתְחִילוּ לְרִדְפוֹ הִלֵּךְ וְעַמֵּד אֶצֶל הָאָדָם הַנְּ"ל, שְׁעוֹמֵד אֶצֶל הֵגֵן מִבְּחוּץ, וְעַל-יְדֵי-זֶה יִצָּא בְּשְׁלוֹם, כְּלִי פָּגַע כְּלָל, כִּי אַחֲרֵים, כְּשִׁנְכָנְסוּ לֵגֵן וְהִתְחִילוּ לְרִדְפֵם הָיוּ בּוֹרְחִים בְּבִהְלָה גְּדוּלָּה מְאֹד, וְהָיוּ מִכֵּים וְנִלְקִים עַל-יְדֵי-זֶה; וְהוּא יִצָּא בְּשְׁלוֹם וְשְׁלוּהָ עַל-יְדֵי שְׁעַמֵּד עֲצֻמוֹ אֶצֶל הָאָדָם הַנְּ"ל וְהַשָּׂרִים רָאוּ וְתָמְהוּ עַל שְׁיִצָּא בְּשְׁלוֹם, וְאֲזִי צִוְּיָהּ (זֶה הַבֵּן מְלֶךְ הָאֲמֵת) לִקַּח אֶת הָאָדָם הַנְּ"ל וְלַהֲעִמִּיד אוֹתוֹ בְּפְנֵים בְּתוֹף הֵגֵן, וְכֵן עָשׂוּ, וְאֲזִי עָבְרוּ כָּל הַשָּׂרִים בְּתוֹף הֵגֵן וְנִכְנְסוּ וְיִצְאוּ בְּשְׁלוֹם, כְּלִי פָּגַע כְּלָל.

אָמְרוּ לוֹ הַשָּׂרִים: אֶף-עַל-פִּי-כֵן, אֶף-עַל-פִּי שְׂרָאֵינוּ מִמֶּךָ דְּבַר כְּזֶה, אֶף-עַל-פִּי-כֵן בְּשִׁבִיל דְּבַר אֶחָד אֵין רְאוּי לְתַן לָךְ הַמְּלוּכָה; נִנְסָה אוֹתָךְ עוֹד בְּדְבַר אֶחָד אָמְרוּ לוֹ: הֵינּוּ שְׂיִישׁ כָּאֵן כְּסָא מִהַמְּלֶךְ שְׁהִיָּה, וְהַכְּסָא גְּבוּהָ מְאֹד, וְאֶצֶל הַכְּסָא עוֹמְדִים כָּל מִינֵי חַיּוֹת וְעוֹפוֹת שֶׁל עֵץ (הֵינּוּ שְׁהֵם חֲתוּכִים וּמִתְקַנְנִים מִן עֵץ, בְּלַע"ז: אוּיסְגְּשְׁנִיצֵט), וְלִפְנֵי הַכְּסָא עוֹמֵד מְטָה, וְאֶצֶל הַמְּטָה עוֹמֵד שְׁלַחַן, וְעַל הַשְּׁלַחַן עוֹמֵד מְנוֹרָה, וּמִן הַכְּסָא

יוצאים דרכים פבושים (שקורין גשלאגיני וועגין), והדרכים הם פנויים פבנין חומה (הינו גימאירטי וועגין), ואלו הדרכים יוצאים מן הפסא לכל צד, ואין אדם יודע כלל מה ענין הפסא הזה עם הדרכים הללו, ואלו הדרכים, פשהם יוצאים ומתפשטים להלן איזה שעור, עומד שם אריה של זהב, ואם ילך ויתקרב אצלו איזה אדם, אזי יפתח את פיו ויבלענו ולהלן מן אותו האריה מתפשט הדרך עוד להלן יותר, וכן בשאר הדרכים, היוצאים מן הפסא, הינו שגם הדרך השני, היוצא מן הפסא לצד אחר, הוא גם-כן כך פשמתפשט ונמשך הדרך איזה שעור, עומד שם מין חיה אחר, כגון לביא של מיני מתכות, ושם גם-כן אי-אפשר להתקרב אליו פנ"ל, ולהלן מתפשט הדרך יותר, וכן בשאר הדרכים ואלו הדרכים הם מתפשטים והולכים בכל המדינה בלה, ואין שום אדם יודע ענין הפסא הנ"ל עם כל הדברים הנ"ל עם הדרכים הנ"ל; על פן תתנסה בזה, אם תוכל לידע ענין הפסא עם כל הנ"ל.

והראו לו הפסא, וראה, שהוא גבוה מאד וכו' והלך אצל הפסא והסתפל והתבונן, שזאת הפסא עשויה מן העץ של התבה הנ"ל (הינו הפלי הנ"ל, שנתן לו אדם היער פנ"ל) והסתפל וראה, שחסר מן הפסא למעלה איזה שושנה (הינו רייזילי), ואם היה להפסא זאת השושנה, היה לה הפח שיש להתבה הנ"ל (הינו הפלי הנ"ל, שהיה לה פח לנגן פשהיו מניחין אותה על איזה מין חיה או בהמה או עוף פנ"ל) והסתפל יותר וראה, שזאת השושנה, שחסר למעלה מן הפסא, היא מנחת למטה בפסא, וצריכין לקח אותה משם ולהניחה למעלה, ואזי יהיה להפסא הפח של התבה הנ"ל, כי המלך שהיה, עשה כל דבר בחכמה, באפן שלא יבין שום אדם את הענין, עד שיבוא חכם מפלג, שיבין את הדרך, ויוכל לבון להחליף ולסדר כל הדברים פראוי.

וכן המטה הבין, שצריכין לנתקה קצת מן המקום שעומדת, וכן השלחן, צריכין גם-כן לנתקו קצת, לשנות מקומם קצת, וכן המנורה, צריכין גם-כן לנתקה קצת ממקומה, וכן העופות והחיות, צריכין גם-כן לשנותם בלם ממקומם לקח זה העוף ממקום זה ולהעמידו במקום זה, וכן בלם, כי המלך עשה הכל בערמה ובחכמה, באפן שלא יבין שום אדם, עד שיבוא החכם, שיוכל להתבונן לסדרם פראוי וכן האריה שעומד שם (אצל התפשטות הדרך), צריכין להעמידו פאן, וכן בלם וצוה לסדר הכל פראוי: לקח השושנה מלמטה ולתחבה למעלה, וכן כל הדברים הנ"ל לסדר בלם פסדר פראוי פנ"ל, ואז התחילו בלם לנגן נגון הנפלא מאד, ועשו בלם הפעלה הראויה להם ואז נתנו לו המלוכה.

ענה ואמר הבן מלך האמת, שנעשה עתה מלך, אל פן השפחה האמת הנ"ל: עתה אני מבין, שאני פן המלך באמת, ואתה פן השפחה באמת.

(גם אלה דברי רבנו נ"י אחר שספר זאת המעשה, ענה ואמר דברים אלה)

בדורות הראשונים, כשהיו מדברים ומשיחים קבלה, היו משיחים בלשון כזה, כי עד רבי שמעון בר-יוחאי, לא היו מדברים קבלה באתגליא, רק רבי שמעון בר-יוחאי גלה קבלה באתגליא; ומקדם, כשהיו החברים מדברים קבלה, היו מדברים בלשון כזה כשהניחו הארון על הפרות, התחילו לשורר, והבין.

כי יש חדתותי דסיהרא [חידוש הלבנה], כשהלבנה מקבלת חדושים מן השמש, וזה בחינת (שמואל-א ו) כשנושאים הארון אל בית-שמש, ואזי כל החיות נושאי הכסא עושין נגון חדש בחינת (תהלים צו): "מזמור שירו לה' שיר חדש", שזהו השיר, ששרו פרות הבשן וזה בחינת מטח ושלחן וכסא ומנוחה הם תיקוניהא דשכינתא ובחינת הגן, כי אדם הראשון נתגרש מן הגן, ושבת אגין עלוהי, כמובא (עין זהר שמות קלח) ושבת הוא בחינת מלך שהשלוש שלו, בחינת האדם הנ"ל, שהוא מלך, שהיה שלום בימיו, ועל כן עמד עצמו אצל שבת; והשאר לא באר.

(ענה ואמר אחר שספר המעשה הזאת בזו הלשון)

המעשה הזאת היא הפלא גדול, והכל אחד הבהמות וכו' והכסא וכו' והגן הכל אחד פעם נקרא (הבחינה המרמזת בהספור) בשם זה, ופעם בשם זה; הכל לפי הענין והבחינה והדברים עמקים, נפלאים ונוראים מאד מאד

(גם אלה דברי רבנו, גרו יאיר)

ויש עוד, ואין צריכין לגלות לכם גם יש עוד מה שהמלך, שהיה בהמדינה הנ"ל, עשה דבר כנגד החמה, ודבר כנגד הלבנה (הינו שאלו הדברים היו מרמזים על חמה ולבנה), והלבנה היתה אוחת גר בידה, וכשמגיע היום אזי אין הגר מאיר, כי שרגא בטיהרא [נר בצהרים אינו מועיל] וכו', וזהו שאמרה הלילה אל היום: מפני מה, כשאתה בא, אין לי שם (כמבאר לעיל), כי ביום אין מועיל הגר כלל פרוש המעשה הוא כמו הכסא, שעשה המלך כנ"ל, שעקר החכמה שצריכין ליבוע איך לסדר הדברים כמו כן מי שבקי בספרים, ולבו שלם יוכל להבין הפרוש, אך צריכין לסדר הדברים היטב, כי פעם נקרא כך, ופעם נקרא כך, וכן בשאר הדברים, הינו בפרוש של המעשה לפעמים נקרא האדם של המעשה הנ"ל בשם זה, ולפעמים בשם אחר, וכן בשאר הדברים אשרי מי שיזכה להבין דברים אלו לאמתתן ברוך ה' לעולם, אמן ואמן (כל זה דברי רבנו הקדוש עליו השלום זכר צדיק לברכה).